<u>خوێندنەوەی دوو کتێب:</u>

نێڵسۆن ماندێلا، ئەو کوڕە شوانەی بوو بە سەرکۆمار

نووسینی گونیلا لوندگرێن و شەشتین گیدفۆش

وەرگێڕانی لە ئینگلیزییەوە: *فەرهاد شاکەلی*

چاپی یەکەم 2009 بڵاوکراوەی ئاراس

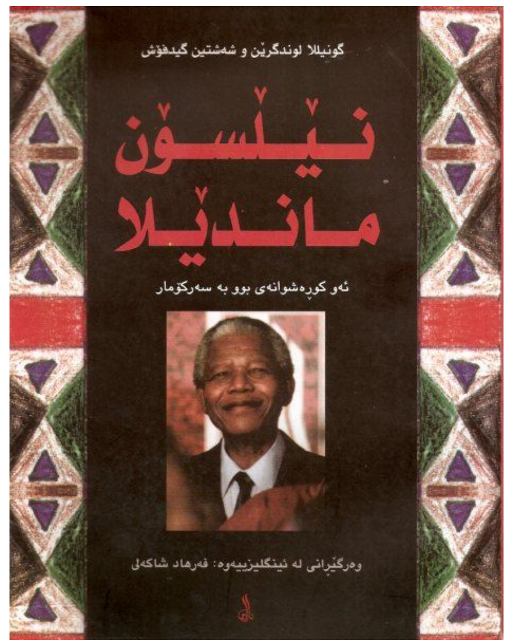

زۆربەمان لەمێژە ئالوودەییمان لەگەڵ بەرهەمەکانی شاعیر و ڕووناکبیریی دیاریی نەتەوەکەمان مامۆستا فەرهاد شاکەلی دا هەیە. زنجیرەی بەرهەمەکانی شاکەلی وا بۆ 40 ساڵ زیاتر دەچێت لە پسان نایەت... ووزە و حەوسەڵەی ئەم هەموو بەشدارییەی نووسین و وەرگێڕان لە بوار و کایە جیاجیاکاندا لە کوێوە هەڵدەقوڵێن ؟ مەگەر عەشقی پیرۆزی خوێندنەوە و نووسین نییە ، وا شاکەلی کردۆتە سۆفی ڕۆشنبیریی کوردی!؟.

ئەم جارەش لە ڕێی بەرهەمێکی سەرنجڕاکێشی ژیکەڵەوە، بە زمانێکی پاراوی تژی لە ئیستاتیکا دەبێتەوە میوانی سەرخوانی ڕۆشنبیریی کوردی. ئەم بەرهەمە وەرگێڕدراوە لە دووتوێی 128 لاپەڕە بە قەوارەی 21.27 سم دا و بە دەیان وێنەی جۆراوجۆر لە قۆناغەکانی ژیانی ماندێلا ، خەباتی ئای ئێن سی ، گرتن و ئازادبوونی ماندێلا و یەکەم سەرامۆنی هەڵبژاردن لە ئەفریقای باشووردا و کۆمەڵێ وێنە و مۆتیڤی جوان و سەرنجڕاکێش کە لە لایەن منداڵانی ئەفریقاوە کێشراون ڕازێنراوەتەوە. باوەڕەکەم تەنیا خودی وێنەکان بەس بن بۆ گێڕانەوەی خەباتی قارەمانانەی ئەو پیاوە مەزنەی مێژوو و ئەو گەلە سەربەرزەی کیشوەری ئەفریقا.

هەڵبژاردنی ئەم بەرهەمە بۆ وەرگێڕانی بۆ سەر زمانی کوردی بە هۆشیارییەکی مەبەستدارەوەیە و وەرگێڕ گەرەکێتی بە چمکێ لە ژیان و خەبات و ئەزموونی شێواز و مۆدێلی خەبات و دەسەڵات لای نێڵسۆن ماندێلا ئاشنامان بکات و گۆشەیەکی بەتاڵی کتێبخانەی کوردیش بەم کارە ناوازەیە پڕ بکاتەوە. شاکەلی حەز دەکات پێ بە پێ دووی هەنگاوە

سیاسییەکانی ئەو کەڵە سەرکردەیە بکەوین و لە گەلەک بواری ژیانی سیاسیماندا ببیانکەینە سەر مەشق.... ئەم ئەزموونە لەو رۆژەوەی سەری هەڵداوە بۆ دنیای مرۆڤایەتی بۆتە جێی بایەخ و سەرنج.
ماندێلا سیمبۆلی خەباتگێرییە لە پێناوی داد و ئاشتی و بەها جوانەکانی مرۆڤایەتیدا. ماندێلا سەرکردەیەکی راستەقینەی هەڵقولاوی ناخ و دەروونی میللەتەکەیەتی. ماندێلا نموونەی هەرە جوانی خەباتگێرێکی 27 ساڵ زیندانیکراو و تاقە دەسەلاتدارێکە پاش 4 ساڵ دەسەلاتدارێتی ئەو مێژووە دورودرێژەی خەبات ئینجا بە خوایشتی خۆی دەستبەرداری کورسی دەسەلات بوو بۆ کەسانی دیکە.
ماندێلا لە نامەیەکیدا لە حەشارگەیەکەوە بۆ گەلەکەی دەنووسێ :

من ژیانێکم هەڵبژاردووە کە لە ژیانی زیندان
هەم زەحمەتترە و هەم خەتەرناکتر.
من دەبێ دوور لە ژنە خۆشەویستەکەم و لە منالەکانمەوە و
دوور لە دایکم و خوشکەکانمەوە بژیم. من لە ولاتەکەی خۆمدا بێئاساییشم..

تا دواتر دەدێتە سەرپەیامەکەیی و دەنووسێ:

من رێگەی خۆمم هەڵبژاردووە
خەبات ژیانی منە.
من هەتا لە ژیاندام بەردەوام لە پێناوی ئازادیدا شەڕ دەکەم.

ئەم کتێبە لەسەر شێوازی پەخشانێکی ئەدەبی سادە و رەوان نووسراوە. وەرگێڕانە کوردییەکە بەو شێوازە سەرکەوتوانەی شاکەلی بەرهەمی هێناوە، وا دەکات بە تامەزرۆییەوە ووشە بە دوای رستە و لاپەڕە بە دوای سەر باسدا تا تەواو بوون بەردەوام بیت لەسەر خوێندنەوەی.
ماندێلا لە پێناوی کێشە رەواکەیدا واز لە خۆشی ژیان دێنێ و قوربانی زۆر دەدات. مەگەر بە وێنە خێزانەکەی لەگەڵیدا بوو بێت.
ساڵانێک بەسەرچوون . منداڵەکانی شوویان کرد و ژنیان هێنا و منداڵیان بوو. وێنەکان تا دەهات ژمارەیان زیادی دەکرد.
جارێکیان ئاوای بۆ وێنیی خێزانی دەنووسێ:
ئەگەر سەردانەکانی تۆ ، نامە جوانەکانی تۆ و خۆشەویستیی تۆ نەبووایەم ساڵانێک بوو من رووخابووم .
کاتێ ساڵی 1985 سەرکۆماری ئەفریقای باشوور پێشنیازێک پێشکەش دەکات ماندێلا ئازاد دەکرێت ، گەر واز لە خەباتی چەکدار بهێنێت. ئەو لە وەڵامدا کە بە ئامادەبوونی حەشاماتێکی زۆر لە یاریگای سۆوێتۆ کچەکەی زیندزیی دەیخوێنێتەوە دەنووسێ :

من سەرم سوورِ دەمێنێتلەوەی حوکوومەت
دەیەوێ ناچارم بکات بیکەم
من کەسێکی توندوتیژئامێز نیم.
ئێمە ئەو کاتە دەستمان کردە خەباتی چەکدارانە،
کە ئیتر ئیمکانی هیچ بەرهەڵستییەکی دیکە نەما.
لەوساوە کە من خراومەتە زیندانەوە خەڵکێکی زۆر کوژراون.
منیش ئەوەندەی ئێوە ئێوە ژیانم خۆش دەوێ
بەلام من نامەوێ مافە مرۆڤانەکانی خۆم بفرۆشم،
بۆ ئەوەی ئازاد بکرێم.
من ئامادە نیم مافەکانی خەڵکیش بفرۆشم.
ئازادیی ئێوە و ئازادیی من بەیەکەوە گرێدراون... من دەگەڕێمەوە

بەر لەکۆتایی دەمەوێت بێمەوە سەر قسەکردن لە هۆشیاریی ئەنقەستی پاڵنەری ئەم وەرگێرانە. هێژای وەبیرهێنانەوەیە ، لەسەرەتای ساڵانی 1990 دا پاش سەرکەوتنە بێوێنەکەی ماندێلا دەوڵەتی تورکیا بەشانازییەوە ماندێلای دەستنیشان کهرد بۆ پێبەخشینی خەلاتی ئەتاتورک. ئەم خەلاتە بە کەسەهایەکی تایبەت و دوای هێنانوبردنێکی زۆر دەبەخشرێت. هێندەی ئاگاداربم هەتا هەنووکە بەچەند کەسانێک بەخشراوە ژمارەیان لە قامکی

یەک دەست تێناپەڕێت. وەختێ ماندێلا لەوەرگرتنی ئەو خەڵاتە ئاگادار کرایەوە، بێ سێ و دوو کردن رەتی کردەوە و توکیا و دنیای بەم هەڵوێستە سەرسام و ئەبڵەق کرد. کاتێ لێیان پرسی بۆ؟ بەم جۆرە وەڵام داداتەوە:

خۆتان لە جێی کوردان دابنێن، ئەوسا تێدەگەن کە من چی دەڵێم .

بۆ قۆناغێکی وا ناسک سەبارەت بە کەسایەتی ماندێلا و خودی بارودۆخی نێونەتەوەیی و پەیوەندی دبلۆماسی و ئابووری دۆستایەتی تورکیا بایەخ و کێشی هێجگار تایبەتی هەبوو. بەڵام ماندێلا هەڵوێستە مرۆییەکەی نەکردە قوربانی بەرژەوندیی خۆیی و وڵاتەکەی.. ئەمەش تۆماری گەورەترین مەردایەتییە لە مێژووی هاوچەرخدا. بەدووری نابینم گەلێ لەسەرکردەی حیزبە کوردییەکان گەر کاندید بکرێن بۆ خەڵاتی ئەتورک بە هەڵەداوان بۆی بچن .

مامۆستا شاکەلی خۆشەویستی بۆ ئەم سۆفییەی خەبات و دەسەڵات و ئەمەکێک بۆ ئەو هەڵوێستەی سەرێ وەک وەڵامێکی بچووک بە ماندێلا کاری ئەم وەرگێڕانەی بە ئەنجام گەیاند.

جگە لەدەستخۆشی و هیوای تەنسازی و سەرکەوتن لە شاکەلی و هەموو هاوشێوەکانی لەمەڕ خزمەتی زیاتری فەرهەنگەکەمان، چ پاداشتێکی دیکە پەی پێنابەم...

بڵاچەیەک درز دەخاتە تاریکەشەوی تەمەنم

فەرهاد شـــــــــــاکەلی

چاپی یەکەم2009 بڵاوکراوەی ئاراس

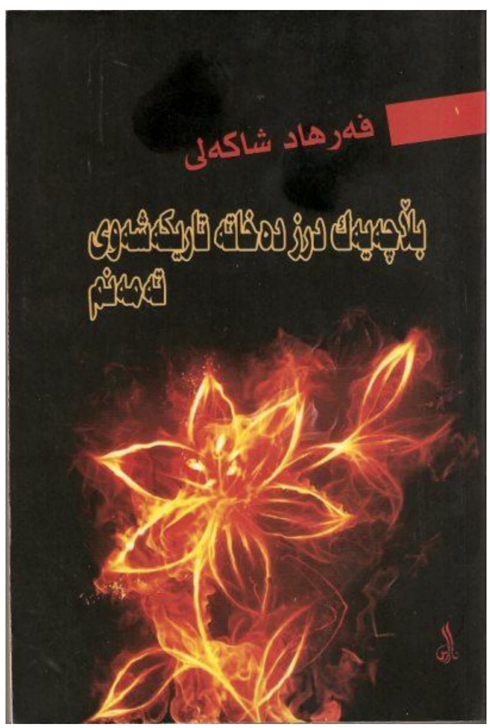

ئەم کتێبە کۆبەرهەمی 4 دیوانە شیعری کاک فەرهاد شاکەلی شاعیر و روناکبیرە و لە دوو توێ 399 لاپەڕەدا و بە شێوازێکی قەشەنگ و رازاوەی جوان ئامادەکراوە و دەستگای ئاراس وەک بەرهەمی ژمارە 934 ی ساڵی 2009 ی خۆی بڵاوی کردۆتەوە.

شاعیر لەژێر سەردێڕی(ئەم دیوانە) دا کورتە پێشەکییەکی نووسیوە باس لەوە دەکات لە ساڵی 1970 بەداوە هە تا هەنووکە لە شوێنی جیاجیا بەغدا، بەیرووت و کوردستان و سوێد 8 کۆمەڵە شیعری بڵاو کردۆتەوە. ئارەزووی شاکەلی ئەوە بووە هەر 8 دیوانە شیعرییەکە لەبەرگێکدا کۆکاتەوە و بەسەریەکەوە لە چاپییان بدات . وەک خۆی دەڵێ لەبەر چەند هۆیەکی هونەری و ئێستێتیکی بڵاوکردنەوەی 4 بەرهەمیانی هەڵبژاردووە.

ژمارەی شیعرەکانی ئەم دیوانە 160 شیعرن و بەشێکی باشیان بۆ 12 زمانی ئەوروپایی و رۆژهەڵاتی وەرگێڕدراون وهەندێ تەرجەمەی دیکەشیان بەرێوەیە. شاعیر دەستکاریی ناوەڕۆک و زمانی ئەم شیعرانەی نەکردووە و وەک خۆیان لەچاپی داونەتەوە.

بەرهەمەکانی لەم دیوانەدا جێگەیان بۆتەوە بریتین لە :

1 - ژێ

2 ـ نیگاری تۆ لە دیواری زیندانەکەم هەڵدەکۆڵم

3 ـ هەموو رازی من ئاشکرایە و هەموو ئاشکرای تۆ راز

4 ـ ئەم چرایە دڵم رووناک دەکاتەوە و تەمەنم دەسووتێنێ

کۆکردنەوەی کاری پەرشوبڵاو و ئاسانکردنی دەست پێداراگەشتنی بۆ خوێنەر ، بەکارێک ئەرێتی دادەنرێت. کاشکی شاعیرەکانی دیکەشمان هەمان رێچکە بگرنەبەر و خوێنەر ناچاری گەڕان نەکەن. بارودۆخی کوردستانیش هەمیشە نائارامی تێدا بووە . رەنگە بەشێکی باشی ئەو بەرهەمە بڵاوکراوانەی کۆن لە ترس و کۆچبەریدا فەوتابن وسووتێندرابن.

خوێندنەوەی بەرهەمە شیعرییەکانی کاک شاکەلی وەک گەشتێک بە نێو کۆگای ووشەی ئاوازدار و بابەتی فەلسەفی لەسەر مرۆڤ و ژینگەیەکی تەسەوفی و عەشق بۆ مرۆڤ و سروشت بکەیت وایە.

لەم بەرهەمەدا ووتارێکی دوورودرێژ 39 لاپەڕەیی بە ناونیشانی :

تاریکخانەی زستانی رۆح بە پشکۆیەک دادەگیرسێت

گەشتێک بەناو بیر و شیعری فەرهاد شاکەلیدا لەلایەن د. محەمەد کەمال

زانکۆی ماڵبۆرن، ئوستراليا وە نووسراوە وەک هەڵسەنگاندنێک لەدوای کورتە پێشەکیەکەی شاکەلییەوە بڵاوکراوەتەوە. د. کەمال خوێندنەوەیەکی قووڵ و بابەتییانەی شیعرەکانی شاکەلی و پاشخانە هزری و مەعریفییەکانی کردووە.

خوێندنەوەی ئەم بەرهەمەش وەکو کارەکانی دیکەی مامۆستا شاکەلی چێژ و ئەزموونی خۆی هەیە .

لەسەر بەرگی پشتەوەی ئەم دیوانە بە خەتی شاکەلی ئەم کۆپلە شیعرە بڵاوکراوەتەوە:

سووتان

پشکۆیەکت خستە ناو دڵمەوە و
لە تاریکەشەوی ئەم شارەدا بەجێت هێشتم.
ئەگەر رۆژێ گەیشتمە ئاستانەی دیدارت
پرسیاری تاریکایی و رووناکاییم لێ مەکە
من تەنیا هەر باسی سووتان دەزانم.

وێڕای سەرلەنوێ دەستخۆشی لە کاک فەرهاد بۆ ئەم بەرهەمە جوانە، هیوای نەوەستان و خزمەتی فرەتری بۆ دەخوازم. دڵنیام کتێبخانەی کوردی بەم دوو بەرهەمە نازدارە جوانتر دەرازێتەوە.

هەڵۆ بەرزنجەیی 18.5.2010 **بەرلین**